

ihale edilen tesise ilişkin ÇED olumlu raporunun dava açıldıktan sonra onaylandığı kurulacak katı atık bertaraf tesisinin imar planlarına işlendiği ve planlara karşı dava açılmadığı gerekçelerine yer verildiği görülmekle birlikte kamu ihalelerinde, ihale konusu işe ilişkin imar planlarına, “ÇED olumlu” veya “ÇED gerekli değildir” gibi işlemlere karşı dava açılmamasının ihaleye karşı da dava açılmayacağı anlamına gelmeyeceği, kaldı ki dava konusu ihalede, imar

planı ve ÇED izni sürecinin ihalenin gerçekleştirildiği tarihten sonra yürütüldüğü görülmektedir Bu itibarla, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde her ne kadar davacı bahse konu ihaleye katılmamış olsa da, ileri sürdüğü iddiaları karşısında, dava konusu ihale ile davacının menfaat alâkasının varlığının kabulü gerektiğinden, davanın ehliyet yönünden reddine ilişkin Mahkeme kararında usûl hükümlerine uygunluk

bulunmamaktadır.

Danıştay 13. Daire Başkanlığı
2021/438 K.

2020/3835 E. ,

“İçtihat Metni”

T.C.

D A N I Ş T A Y

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No:2020/3835

Karar No:2021/438

TEMYİZ EDENLER: 1- (Davacı) ...

VEKİLİ : Av. ...

2- (Davalı) ... Belediyeler Birliği

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVALI) : ... Belediye Başkanlığı – ...

[VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN_KONUSU : ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Davacı tarafından, Adıyaman Belediyeler Birliği'nce 2886 sayılı Devlet **ihale** Kanunu uyarınca kapalı teklif usulüyle 03/03/2020 tarihinde gerçekleştirilen “Katı Atık Düzenli Depolama Alanının İşletilmesi ve Katı Atık Depolama Alanları İçerisine Depolanan Atıklardan Enerji Elde Edilmesi İşi” **ihalesinin** iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesi'nce; uyuşmazlığın konusu **ihale** işleminin **ihaleye** katılan veya katılmak isteyenleri ilgilendirdiği, davacının ise **ihalede** katılan ya da katılmak için şartname alan kimselerden olmadığı, semt sakini sıfatıyla ve çevre açısından olumsuz

sonuçlar doğacağı iddiasıyla açılacak davaların kural olarak imar planı, kentsel dönüşüm, “ÇED olumlu” veya “ÇED gerekli değildir” gibi işlemlere karşı açılmasının esas olduğu; **ihale** edilen tesise ilişkin “ÇED olumlu” raporunun dava açıldıktan sonra onaylandığı, kurulacak katı atık bertaraf tesisinin 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarına işlendiği ve planlara karşı dava açılmadığı, **ihaleye** katılmayan ya da başvurmayan davacının **ihalenin** iptali istemiyle açtığı davada menfaatinin ihlal edildiğinden söz edilemeyeceği, kent sakini sıfatının ötesinde kişisel menfaatin açıkça ortaya konulamadığı sonucuna varılmıştır. Belirtilen gerekçelerle, davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENLERİN İDDİALARI : Davacı tarafından, Anayasa'nın 56. maddesi uyarınca, idarenin, bölgede yaşayan vatandaşların çevre ve sağlık haklarını korumak zorunda olduğu, **ihaleye** katılmadığı gerekçesiyle dava açma hakkı olmadığının kabulünün usul ve yasaya aykırı olduğu, ... Köyü muhtarı olarak görev yaptığı, davanın köyde yaşayan vatandaşların talepleri ve hakları gözetilerek açıldığı, **ihaleye** konu katı atık tesis projesinin çevresel etki değerlendirmesine tabi olduğu, projenin etki alanı içerisinde ikamet eden/taşınmaz sahibi olan yurttaşların yaşam alanları ve su kaynakları üzerinde doğrudan tehdit içeren atık tesisinin çevresel etki değerlendirmesi kararı olmadan **ihale** edilmesinin hukuka aykırı olduğu ileri sürölmektedir.

Davalı Adıyaman Belediyeler Birliği tarafından, dava konusu **ihalenin** bütün aşamaları kendilerince gerçekleştirildiğinden ... Belediye Başkanlığı'nın hasım mevkiinden çıkarılması gerektiği, vekâlet ücreti yönünden kararın düzeltilmesi gerektiği ileri sürölmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davalı ... Belediye Başkanlığı tarafından, davanın ehliyet yönünden reddine ilişkin kararda usul ve hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ : Davacının temyiz isteminin kabulü gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül ettiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeksizin işin gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

USUL YÖNÜNDEN:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1/a fıkrasında, iptal davaları, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlanmaktadır.

Yargı kararlarında "menfaat" kavramının davacı ile iptalini istediği idarî işlem arasındaki bağı, ilgiyi ifade ettiği belirtilmekte ve idarî işlem ile dava açan kişi arasında meşrû, güncel ve ciddî bir alâka söz konusu ise, davada menfaat bağının bulunduğu kabul edilmekte, bunun dışında ayrıca subjektif bir hakkın ihlâl edilmesi şartı aranmamaktadır.

Kişisel, meşru ve güncel bir menfaat alâkasının varlığı, davanın niteliğine ve özelliğine göre idarî yargı yerlerince belirlenmekte, davacının idarî işlemle ciddî, makûl, maddî ve manevî bir alâkasının bulunduğu anlaşılması, dava açma ehliyeti için yeterli sayılmaktadır. Ayrıca, iptal davaları idarî işlemlerin hukuka uygun olup olmadığının denetlenmesine, hukukun üstünlüğünün sağlanmasına, böylece de idarenin hukuka bağlılığının ve sonuçta hukuk devleti ilkesinin gerçekleştirilebilmesine imkân sağladığından, bu davalarda menfaat alâkasının bu amaç doğrultusunda yorumlanması gerekmektedir.

Kamu **ihale**lerinde **ihale** sürecine ilişkin icrai nitelikteki işlemler, sadece **ihale**ye katılan veya katılmak isteyenlerin

hukuki durumunu etkilememekte, bunların yanında üçüncü kişilerin de hak veya menfaatlerini etkileyebilmektedir. Böyle bir durumda, söz konusu kişilerin menfaatlerinin zedelendiği iddiasıyla, mevzuatta öngörülen usuller çerçevesinde dava açabileceklerinin kabulü gerekmektedir. Dava ehliyetinin bir alt unsuru olan subjektif ehliyetin varlığının, **ihale** sürecinde aday, istekli ve istekli olabileceklerle sınırlandırılması, Anayasa'nın idari işlemlere karşı yargı yolunu açan 125. maddesi ile "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesine aykırılık teşkil edecek ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Adil yargılanma hakkı" başlıklı 6. maddesinin; "Herkes, davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir." kuralı ile "Etkili başvuru hakkı" başlıklı 13. maddesinin; "Bu Sözleşme'de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir." kuralını ihlal edecektir.

Dosyasının incelenmesinden; Adıyaman Belediyeler Birliği Meclisi'nin ... tarihli kararıyla, 2886 sayılı Devlet **ihale** Kanunu uyarınca, katı atık düzenli depolama tesisi alanlarının yapımı, imalatı ve işletilmesi ile bu alanlarda depolanan atıklardan enerji elde edilmesi işinin 29 yıllığına işletilmesine ilişkin **ihalenin** yapılması ve sonuçlandırılması hususunda birlik başkanı ve encümenine yetki verildiği; söz konusu **ihaleye** ilişkin idari şartnamenin 26.3. maddesinde, **ihalenin** iki aşamadan oluştuğu, birinci aşamanın ÇED ve imar planı sürecini kapsadığı, bu süreçte ÇED olumsuz görüşü alınması ve imar planı izinlerinin olumsuz çıkması hâlinde sözleşmenin diğer maddelerinin hükümsüz olacağı, ikinci aşamada ise, ÇED ve imar planı izinlerinin alınması hâlinde yüklenici firmaya yer teslimi yapılarak inşaat ve

diğer yatırımlara izin verileceğinin belirtildiği; **ihalenin** 03/03/2020 tarihinde gerçekleştirildiği; **ihalenin** onaylanarak yüklenici ile sözleşme imzalandıktan sonraki süreçte Adıyaman Valiliği İl Genel Meclisi'nin ... tarihli kararıyla katı atık bertaraf ve geri kazanım tesisi ve biokütle enerji tesisi amaçlı 1/1000 ölçekli uygulama imar planı ve 1/5000 ölçekli nazım imar planı yapılması amaçlı hazırlanan imar planı dosyasının onaylanmasına karar verildiği; 17/09/2020 tarihinde de "ÇED Olumlu" kararı verildiği; katı atık depolama tesisinin kurulacağı bölgede yaşayan davacı tarafından, **ihaleye** konu katı atık tesis projesinin çevresel etki değerlendirmesine tabi olduğu, projenin etki alanı içerisinde ikamet eden/taşınmaz sahibi olan yurttaşların yaşam alanları ve su kaynakları üzerinde doğrudan tehdit içeren atık tesisinin çevresel etki değerlendirmesi kararı olmadan **ihale** edilmesinin hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek 03/03/2020 tarihinde gerçekleştirilen **ihalenin** iptali istemiyle temyize konu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

İdare Mahkemesi'nce, semt sakini sıfatıyla ve çevre açısından olumsuz sonuçlar doğacağı iddiasıyla açılacak davaların kural olarak imar planı, kentsel dönüşüm, "ÇED olumlu" veya "ÇED gerekli değildir" gibi işlemlere karşı açılmasının esas olduğu, **ihale** edilen tesise ilişkin ÇED olumlu raporunun dava açıldıktan sonra onaylandığı, kurulacak katı atık bertaraf tesisinin 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarına işlendiği ve planlara karşı dava açılmadığı gerekçelerine yer verildiği görülmekle birlikte; kamu **ihale**lerinde, **ihale** konusu işe ilişkin imar planlarına, "ÇED olumlu" veya "ÇED gerekli değildir" gibi işlemlere karşı dava açılmamasının **ihaleye** karşı da dava açılmayacağı anlamına gelmeyeceği, kaldı ki dava konusu **ihalede**, imar planı ve ÇED izni sürecinin **ihalenin** gerçekleştirildiği tarihten sonra yürütüldüğü görülmektedir.

Bu itibarla, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde; her ne kadar davacı bahse konu **ihaleye** katılmamış olsa da, ileri sürdüğü iddiaları karşısında, dava konusu **ihale** ile davacının menfaat alâkasının varlığının kabulü gerektiğinden, davanın ehliyet yönünden reddine ilişkin

Mahkeme kararında usûl hükümlerine uygunluk bulunmamaktadır. Diğer taraftan, davalı ... Belediyeler Birliği'nce dava konusu **ihalenin** tüm aşamalarının taraflarınca gerçekleştirildiği, davalı ... Belediye Başkanlığı'nın hasım mevkiinden çıkarılması, ayrıca lehine vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği ileri sürülerek temyiz isteminde bulunulmuş ise de, Mahkemenin ehliyet yönünden davanın reddine ilişkin kararının yukarıda yer verilen gerekçelerle bozulduğu dikkate alındığında, İdare Mahkemesince yeniden hüküm kurulacağı açık olup, bu aşamada bu talepler bakımından değerlendirme yapılması gerekmemektedir.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacının temyiz isteminin kabulüne;
2. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının **BOZULMASINA**,
3. Kullanılmayan ...-TL temyiz yürütmeyi durdurma harcının istemi hâlinde davacıya iadesine,
4. Davalı Adıyaman Belediyeler Birliği'nce yatırılan temyiz başvuru ve karar harçları toplamı olan ...-TL'nin istemi hâlinde iadesine,
5. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Mahkeme'ye gönderilmesine,
6. 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin ikinci fıkrasının (i) bendi uyarınca kesin olarak (karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere), 10/02/2021 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.